

Kind of arbeidsmarkt?

De meest opmerkelijke begrotingspost op het terrein van onderwijs staat in de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het kabinet wil zestig miljoen euro uitgeven, zodat ook peuters die nu nog geen gebruik maken van een peutervoorziening (zo'n vijftien procent van de peuters) hier naartoe kunnen gaan.

De politieke en maatschappelijke discussie rond peutervoorzieningen gaat enerzijds over kwaliteit en anderzijds over toegankelijkheid. Aan de basis hiervan ligt de vraag wat het doel is van een peutervoorziening: is deze er in de eerste plaats om ouders de gelegenheid te geven arbeid en zorg te combineren of om ervoor te zorgen dat kinderen zich goed ontwikkelen en goed toegerust aan het primair onderwijs kunnen beginnen? En hoort het dus thuis bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid of bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? Het naast elkaar bestaan van kinderdagverblijven (van oudsher bedoeld om ouders de mogelijkheid tot werken te geven) en peuterspeelzalen (bedoeld voor de ontwikkeling van het jonge kind) toont ook deze duale doelstelling. Dit is een gevoelige discussie omdat sommige groeperingen vinden dat peuters gewoon moeten kunnen spelen en fel gekant zijn tegen leren op deze leeftijd, terwijl anderen vinden dat ook het leren een onderdeel is van de ontwikkeling van jonge kinderen.

De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan de harmonisatie van de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Naast de GGD kreeg ook de inspectie een rol bij het toezicht op de peutervoorziening, wat het duale karakter verder onderstreept. Daarnaast bleef de overheidsbijdrage in de kosten van kinderopvang voorbehouden aan werkende ouders, waaronder eenoudergezinnen (Tweede Kamer, 2015), en beschikken de gemeentes over een budget voor voorschoolse voorzieningen voor zogenaamde 'doelgroepkinderen'.

De Onderwijsraad pleit al langere tijd voor een voorschools stelsel met "een vrijwillige, kwalitatief hoogwaardige voorziening voor alle kinderen vanaf 2,5 jaar, waarin spelen, vorming, het voorkómen van leerachterstanden en opvang bijeen zijn gebracht" (Onderwijs-

LEX BORGHANS

Hoogleraar aan de Universiteit Maastricht

KARIEN COPPENS

Onderzoeker aan de Universiteit Maastricht

raad, 2015). Hierbij zou de ontwikkeling van de leerling centraal moeten staan en de basisschool de regie moeten hebben. Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten maakt zich hard voor wat zij noemen een 'ontwikkelrecht' voor alle kinderen van 2,5 tot 4 jaar (VNG, 2014).

De zestig miljoen die nu is uitgetrokken, is bedoeld voor de ouders van kinderen die geen gebruik maken van een peutervoorziening. De begroting heeft het over kinderen voor wie er geen plek is, terwijl hun ouders ze wel naar een voorschoolse voorziening willen brengen. Kennelijk doelt men op de ouders die geen aanspraak maken op de kinderopvangtoeslag voor werkende ouders, noch op VVE-gelden voor doelgroepkinderen. Gegevens uit de OnderwijsMonitor Limburg laten echter zien dat het hier niet alleen gaat om kinderen van vrouwen die niet of slechts enkele uren per week werken. Van de peuters uit gezinnen waar de moeder minder dan 12 uur werkt, gaat 34 procent niet naar een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. Bij gezinnen waar de moeder meer dan 32 uur werkt, was dit percentage nog altijd 17 procent. Het aantal uren dat moeders werken, hangt dus slechts ten dele samen met het type peutervoorziening. Figuur 1 toont dat de groep peuters die geen gebruik maakt van een voorziening uit een grote verscheidenheid aan gezinnen komt met zowel moeders die niet werken, parttime werken als fulltime werken. Het gebruikmaken van de peutervoorziening hangt dus niet louter samen met arbeidsparticipatie en het recht op een kinderopvangtoeslag. Gericht inzetten van de extra middelen zal dus niet eenvoudig zijn.

Het voorstel in de begroting van SZW lijkt een verdere stap in de richting van de peutervoorziening als onderdeel van ons onderwijssysteem: "Goede kinderopvang draagt bij aan een goede start voor kinderen in de maatschappij. Ieder kind heeft het recht op een goede basis." (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2015) Geleidelijk ontwikkelt zich een systeem waarin er voor alle peuters bekostiging is om enkele dagdelen naar een peutervoorziening te gaan. In tegenstelling tot de basisschool komt dit geld niet alleen van de overheid, maar van ouders, werkgevers en overheid gezamenlijk. Voor verschillende groepen zijn er verschillende vormen van bekostiging. Zo ontstaat er een systeem dat dekkend is, maar het is wel een complexe bekostiging die aansturing en toezicht vergt. Het ligt voor de hand dat er in de toekomst gewerkt gaat worden aan een vereenvoudiging van dit systeem en aan een gerichte toeleiding van kinderen naar een peutervoorziening. Aldus kan deze aanzet in de begroting van SZW gezien worden als een belangrijke stap in de richting van een voorschool voor kinderen vanaf 2,5 jaar.

LITERATUUR

Tweede Kamer (2015) *Kinderopvang*, 31322 (277)

Onderwijsraad (2015) *Een goede start voor het jonge kind*. Achtergrondnotitie

VNG (2014) *Uitwerkingsvoorstel VNG Peuterscenario*, Brief aan L.F. Asscher en S. Dekker (12 september 2014). Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Onderwijsmonitor (2015) *Onderwijsmonitor op educatieveagendalimburg.nl*.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2015) *Rijksbegroting 2016 xv Sociale Zaken en Werkgelegenheid*. Den Haag: Rijksoverheid.

Relatie tussen kinderopvang en werken

FIGUUR 1

